

KULTAJÁNLO

SCHNITTA 125/60/50

Kamarakiállítás Schnitta Sámuel éttermi mester születésének 125. évfordulója alkalmából

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum • 2018. szeptember 2-ig

□ *Schnitta Sámuel* (1893–1968) nagy tekintélyű hazai és nemzetközi éttermi szakember volt. Tanulmányai után Európa nagyvárosaiban csiszolta tudását. Hazatérve a Dunapalota, majd a 2. világháború után 1948-tól 1958-ig a Margitszigeti Nagyszálló éttermi munkáját irányította. Az 1958-as Brüsszeli Világkiállítás magyar éttermét vezette. Az éttermi munkában nemzetközi iskolát teremtett. Szakiskolai tanár volt, 30 különféle szakirányú tankönyvpótló jegyzetet írt. 1965–67-ben jelent meg *Felhasználói ismeretek* című szakkönyve, amit a szakmában egyszerűen csak „a Schnitta”-ként emlegetnek mind a mai napig.

SZÍNKRITIKA

Bohózáttól tragédiáig – Az öngyilkos a Forte változatában

Zappe László

□ Kezdhetném azzal, hogy nem tudom, miért választotta *Horváth Csaba*, a nagyszerű Forte társulat vezetője új bemutatójául *Az öngyilkost*, *Nyikolaj Erdman* szovjet komédiáját, noha a darabnak van magyar változata is, *Tasnádi István* bravúros *Finitója*, alcíme szerint a Magyar zombi. Ez utóbbi minden ízében a miénk, a mi mai világunkban játszódik, a mi nyelvünkön beszél, a mi viszonyainkról szól, minden mozzanatában magunkra ismerhetünk benne. *Horváth Csaba* szándéka azonban nyilvánvalóan nem aktuális társadalomkritikai szatíra előállítás volt, hanem sokkal inkább az eredeti történetből kiolvasható mély egzisztenciális rettenet felmutatása. *Erdman* második darabja, amelyet a – feltehetően korábbi műve, *A mandátum sikerétől megrettent* – cenzúra 1930-ban betiltott, és színpadra csak Sztálin halála után, az ötvenes évek közepén kerülhetett, a maga korában a szovjet világban sokat ostorozott kispolgárt állítja a középpontba. Akit nem érdekelnek a nagy társadalmi ügyek, eszmék és eszmények, mindössze csak élni akarna. Am munkanélküli lévén, ez csaknem lehetetlen. Ráadásul felesége és anyósa is piszkálja tétlensége miatt. Képtelen ötletektől várja a megoldást, például meg akar tanulni basszusként játszani, és ki is számolja, mennyit kereshetne koncertezéssel. A hangszer is meg tudná valahogy szerezni, csak akkor riad meg, amikor kiderül,

hogy a tanuláshoz zongora is kellene. A cselekményt mégis a véletlen indítja be: egy kis nyugalomra vágyva, hősünk bezárkózik a vécébe, felesége és anyósa meg azt hiszik, hogy öngyilkos akar lenni, ezért segítségül hívják a szomszédot, így aztán híre megy a dolognak. A tulajdonképpeni szatíra ezután kezdődik: különféle társadalmi rétegek képviselői saját céljaik érdekében ki akarják sajátítani az öngyilkosságot. Amivel csaknem valóban öngyilkosságba is kergetik a szerencsétlent.

A Forte Társulat játéktípusa remekül illik ehhez a karikatúrisztikus történethez. A mozgásszínházi elemek, táncos mozdulatok, gesztusok gunyoros felhanggal egészítenek ki minden cselekvést, minden megszólalást. A díszlet, melynek tervezője nincs feltüntetve, tehát bizonyára a rendező leleménye, lényegében néhány oldalt álló széken kívül egy bal oldalon hátul meredő hatalmas vörös fal, amelyből vörös műanyag-szőnyeg húzódik jobbra előre. Nagyjából ennyi jelzés marad a szovjethatalomra. A székekkel azután persze játszának, össze- és szétrakva különféle terek és térjelzések alakulnak ki belőlük. Bútorokat és kellékeket is helyettesítenek, a stilizált játék humorához is sokban hozzájárulnak. *Benedek Mari* jelmezei ugyancsak jelentősen felerősítik a szereplők különféle karaktereit. A legfeltűnőbb természetesen az anyóست játszó *Pallag Márton*t kellemkedő nővé varázsoló öltözet, de

Andrássy Máté halványszürke hivatalnoki öltönye, az élelmes szomszéd szerepét adó *Kádas József* köznapi viselete, a feleséget alakító *Földeáki Nóra* lompos otthoni és akkurátus ünnepi öltözéke is éppúgy telitalálat, mint a címszereplő jellegtelenységét, kisemberi semmilyen-ségét hangsúlyozó ruházata.

A figurák színészi kidolgozása is mintaszerű. Elkerülnek a szatírajátszás valamennyi csapdáját, nem túloznak, de nem is merevednek bele az egyvonású alakok sémáiba. Éppen annyira ember-szerűek, amennyire a számukra adott helyzetekben az szükséges és lehetséges. A cselekményt valójában *Andrássy Máté* hivatalnoki buzgalma mozgatja. Körültekintő, minden részletre odafigyelő, lelkiismeretes, mondhatni formátumos bürokrata. *Pallag Márton* az anyós szerepét minden nőimitatori manír nélkül, a jellem lényegére koncentrálna játssza. *Földeáki Nóra* pontosan adagolja a férje iránt teljesen közömbös feleség érzékletlenségét, *Krisztik Csaba* pópája, *Hevesi László* e. h. túlbuzgó ifjúkommunistája, *Ökrös Csaba* zenésze ugyancsak remekül megtalálja helyét az előadásban.

A címszerepre *Fehér László* már alkattával is a lehető legjobb, de átgondolt, minden részletében kidolgozott játékkal nagyon sokat hozzá is az ad előadáshoz. Valamiféle konok akaratossággal dúsítja fel a jelentéktelenséget. Ezzel tragikussá emeli az alapjában bohózáti történetet.